

kendas bušnel

SEX
& GRAD

IMALI
GA JOŠ?

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2019.

Naziv originala:
Candace Bushnell
IS THERE STILL SEX IN THE CITY?

Copyright © 2019 by Candace Bushnell
Translation Copyright © 2019 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02919-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

*Za DŽ. H. K.
najboljeg NM* -a*

---

*NM – novi momak. (Prim. ur.)

PRVO POGLAVLJE

IMA LI JOŠ SEKSA U GRADU?

Jedna od najboljih stvari sredovečnog doba je ta da ljudi uglavnom postanu malo ljubazniji i tolerantniji nego što su bili. To je zato što vam se, dok dođete do tog doba, štošta ozbiljno već desilo. Naučili ste ponešto. Kako, na primer, život koji se spolja čini lep može da bude grozan onima koji ga zapravo žive. I kako će vam se desiti nešto loše ma koliko se trudili da budete savršeni. Ali najbolje ste naučili kako ono za šta ste verovali da je bezbedno i sveto iznenada to više nije.

Na primer brak. I ljubav. Pa čak i sam grad.

Moja ljubav sa gradom počela je da se razvodnjava kada je moj pas pao mrtav u Ulici Vašington mjuz blizu Vašington skver parka. Ubio ga je koker španijel. Ne bukvalno – tehnički je to bila „nezgoda“. Ali meni se činilo da je više od toga: onog poslepodneva pre iznenadne smrti psa naletela sam na kokera ubicu u banci.

Pas je ukopao šape i počeo da reži. Postiđeni vlasnik psa – mladić u ranim dvadesetim godinama sa licem nalik na zemičku – sagnuo se da ga podigne. Pas ga je munjevito ugri-
zao za prst.

Odmahnula sam glavom. Neki ljudi prosto ne umeju da brinu o psima, i očigledno je bilo da je ovaj klinac jedan od njih.

Sledećeg jutra ustala sam u pola osam, ponosna što sam rano započela dan. Živela sam u zgradi sa vratarom, pa često šetam psa bez ključeva i mobilnog telefona, znajući da ću se vratiti za dva minuta.

Tog jutra sam, kada sam skrenula iza ugla, videla metež na kraju bloka. I naravno, bili su to klinac i koker.

Prešla sam na drugu stranu ulice samozadovoljno čestitajući sebi što sam izbegla tu opasnost.

Moj pas se nije žurio. A momak i koker su, u međuvremenu, došli do kraja bloka i prešli ulicu. Koker španijel je sada bio na istoj strani ulice i u sledećoj sekundi je pojurio na nas.

Videla sam sve izbliza: iskrzanu staru kožnu ogrlicu. Izli-
zanu metalnu kopču kojom je povodac bio pričvršćen za ogrlicu. Prašnjavi kovitlac parčića kože kada se kopča odvojila, a pas se oslobodio.

Mladićevi mišići su se napeli i on se zateturao za psom uspevši da ga uhvati pre nego što je ovaj stigao do mog psa.

Mislila sam da je moj pas bezbedan i da je ovo bila samo još jedna čarka među psima na trotoaru. Grad je bio pun pasa koji su ujedali iz straha; tako nešto se stalno dešava.

Primetila sam da mi se povodac u ruci iznenada olabavio. Okrenula sam se da potražim svog psa. Bio mi je potreban trenutak da shvatim da leži na boku na trotoaru.

Tresao se. Kada sam se sagnula, zakolutao je očima i jezik mu je – onaj njegov veliki pseći jezik – iskliznuo iz otvorenih usta.

Tuko, nazvan po liku iz filma *Dobar, loš, zao*, omiljenom filmu mog muža, bio je mrtav.

Moj prvi nagon bio je da počnem da histerišem. Ali brzo sam shvatila da ne bi bilo korisno privlačiti pažnju na taj način. Ljudi su se okupili i nudili mi pomoć, ali niko nije znao šta da radi.

Pas je, vidite, bio veliki. Ibizki hrt*, visok sedamdeset tri centimetra u grebenu i težak trideset četiri kilograma. Veličine omanjeg jelena.

Nisam bila sigurna da mogu da ga podignem. Ali to nije bio jedini problem. Nisam imala predstavu šta da radim. Nisam imala ni novčanik ni telefon, a moj muž je, ponovo, bio van grada.

---

* Ibizki hrt, ili kako ga još nazivaju, balearski hrt ili gonič sa Ibice. (Prim. ur.)

Neko je tada pozvao najbližu veterinarsku ambulantu i, premda još nije bila otvorena, poslali su nekoga u nju da me dočeka. Ambulanta je bila udaljena nekoliko blokova i neko je pozvao taksi, neko drugi je podigao mog psa, a mladić sa koker španijelom je rekao: „Žao mi je. Nadam se da moj pas nije ubio vašeg psa.“

Gurnuo je ruku u džep i izvadio izgužvanu novčanicu od dvadeset dolara. Bila je prljava i izlizana. „Za taksi“, rekao je i stavio mi je u ruku.

Sela sam u taksi, a neko je spustio još toplog, mrtvog psa na sedište pored mene.

„Požurite, molim vas“, kazala sam taksisti.

Nešto što naučite do zrelog doba jeste da život nije film. U filmu bi vozač rekao: „O bože, siroti vi, i jadni pas!“, požurio bi do veterinarske ambulante i nekako bi genijalni veterinari Njujorka oživeli mog psa. Ali u stvarnom životu taksista nije želeo ni da čuje za psa. Ne želi vašeg mrtvog psa na zadnjem sedištu svog automobila.

„Psima nije dozvoljen ulazak.“

„Ovo je vanredna situacija.“

„Zašto? Da nije bolestan?“

„Jeste. Jeste. Umire. Molim vas. Možda je već i uginuo.“

Ovo nije trebalo da kažem.

„Mrtav je? Ne mogu da vozim mrtvog psa u taksiju. Za njih morate da zovete hitnu pomoć.“

„Nemam telefon kod sebe!“, vrištala sam.

Vozač je pokušao da me izbací iz taksija, ali ja nisam imala nameru da izađem, a on nije želeo da dotakne psa, pa je na posletku popustio. Trebalo je da pređe svega tri bloka Šestom avenijom, ali saobraćaj je bio zagušen. A on me je sve vreme verbalno napadao.

Prestala sam da ga slušam i podsetila sam sebe da, ma koliko da je moj položaj loš, nekoj ženi negde na svetu sada je mnogo gore. A i to što mi je pas neočekivano uginuo nije najgore što mi se dogodilo u poslednje vreme.

Godinu dana ranije umrla mi je majka. I njena smrt je bila neočekivana. Kada je bila u pedesetim godinama – mojim godinama – uzimala je hormonsku terapiju. Bila je to standardna terapija za žene u menopauzi. Problem je bio što ti hormoni mogu da prouzrokuju karcinom dojke, često smrtonosan. I tako je, iako u našoj familiji niko nije bolovao od karcinoma dojke, i premda su sve žene po majčinoj liniji doživele devedeset i neku, moja majka umrla sa sedamdeset dve.

Tada sam pokušavala da se pretvaram da je sve u redu, mada nije bilo. Kosa mi je opala i nisam mogla da jedem.

Mnogo vremena mi je bilo potrebno da se pomirim sa tim. Ali imala sam prijateljice. I imala sam i muža.

Kada sam stigla u veterinarsku ambulantu, ljubazno su mi ustupili fiksni telefon da pozovem koga moram da pozovem. Na svu sreću, znala sam nekoliko brojeva napamet. Muževljev,

na primer. Zvala sam ga tri puta. Nije se javljao. Još nije bilo devet. Počeće da radi tek za pola sata. Gde li je bio?

I znala sam broj moje prijateljice Merilin. Ona je stigla deset minuta kasnije, brzim hodom iz stana u Čelsiju.

Merilin nije popila kafu, i nije se istuširala i, kao i ja, nosila je trenerku. Neumivene, neopranih zuba i neočešljane gledale smo jedna drugu.

Šta sada?

Pas je uginuo od aneurizme. Tako je veterinarka mislila, premda nije mogla da kaže zasigurno ako ga ne pošalje na autopsiju. Da li želim? Ne, ne želim, rekla je moja drugarica Merilin.

Moj muž je oduvek mrzeo tog psa. Pitala sam se da li je Tukova smrt bila znak.

Bila je. Nisam to tada znala, ali moja veza je bila poput aneurizme – smrt je i nju vrebala u zasedi.

Tri meseca kasnije, u novembru, moj muž je tražio razvod. Uradio je to dan nakon jedne od onih strašnih, ćudljivih oluja. Bili smo u mojoj kućici u Konektikatu i nije bilo ni vode ni struje. Nisam mogla da zamislim da se vratim s njim u grad, pa sam ostala na selu, skupljala sneg, topila ga na vatri i zalivala toalet.

Počelo je natezanje karakteristično za brakorazvodne parnice. I bilo je tu uobičajenih zapanjujuće ružnih trenutaka, ali

u poređenju sa razvodima drugih ljudi, moj razvod je protekao relativno glatko.

Ako se ne računa jedna dublja brazda na putu.

Hipoteka na stan. Staru smo morali da otkazemo i da napravimo novu samo na moje ime. Nisam mislila da bi to moglo biti problem, a nije tako mislio ni moj bankar. Naročito pošto sam svakako imala dovoljno novca u banci da otplatim hipoteku.

Bankar me je uveravao da će sve biti u redu. Sve dok nije kucnuo zakazani čas tri meseca kasnije, kada sam ušla u banku i sela.

Imala sam loš predosećaj. „Pa?“, upitala sam.

„Žao mi je“, rekao je. „Do algoritma je.“

„Neću dobiti hipoteku, zar ne?“

„Ne“, prošaputao je. I iznenada sam shvatila. Nisam više zadovoljavala nijedan važan kriterijum.

Bila sam (a) žena, (b) sama, (c) slobodnjak bez stalnog zaposlenja i (d) imala sam preko pedeset godina.

I pošto nisam zadovoljavala nijedan značajan kriterijum, nisam više bila demografski značajna. Što je značilo da, u svetu algoritama, nisam postojala.

Stajala sam ispred banke u šoku.

Sva poznata obeležja su bila tu – velike staklene ploče prozora hotela *Nikerboker*, kroz koje ste mogli da vidite starce u džemperima za šankom sa pićem u ruci. Pekara u koju sam

odlazila svakog jutra, pored prodavnice pića u kojoj je radio napeti tip koji je bez prestanka pričao o bejzbolu. Kao i ja, i on je u gradu živeo više od trideset godina.

Prešla sam ulicu i zagledala se u svoju zgradu. Setila sam se koliko sam puta prošla pored ove zgrade kada sam se tek doselila u Njujork. Pohađala sam Njujorški univerzitet i odlazila u *Studio 54*. Imala sam devetnaest godina i moje članke je već objavilo nekoliko anderground listova, koji su u gradu cvetali u to vreme.

Nisam imala prebijene pare. Ali to nije bilo važno jer se svašta dešavalo i sve je bilo novo i uzbudljivo. Prolazila bih pored ove zgrade sa vratarima sa belim rukavicama u sivim uniformama, zastajala da se divim vrtu – pravom vrtu sa cvećem i visokom travom – i mislila: Jednog dana, ako uspem, živeću *ovde!*

A sada sam živela tu. U stanu na uglu na poslednjem spratu u istoj zgradi u kojoj je, sasvim slučajno, živeo i glumac koji je glumio Zverku. Stan je prikazan u novinama *El dekor* i, od svih mojih postignuća, njega je moja majka, vešta dekoraterka, najviše cenila.

A sad sam osećala da me je sistem porazio. Ne samo da sam mogla da izgubim dom već sam bila i na putu da postanem jedna od milion sredovečnih žena koje će se te godine razvesti. Koje će morati da ponovo da izađu u spoljni svet,

da opet traže muškarca kakav ne postoji. I koje će, kao i ja, morati da nađu novi dom.

Počela sam malo da plačem. Ali prestala sam shvativši da sam suviše umorna da bih plakala.

Zato sam pozvala Merilin.

„Mila“, rekla sam.

„Da“, odvrtila je.

„Samo sam želela da te obavestim. Završila sam.“

Nakon toga sam napustila Menhetn.

Za razliku od miliona drugih žena koje će se te godine razvesti, ja sam imala sreće da zaradim dovoljno novca da uštedim za crne dane – kojih će u srednjem dobu biti mnogo. Banci sam rekla da se jebe, otplativši hipoteku u celosti, dala sam stan u najam, okačila cipele na visoke potpetice o klin i otperjala u svoju majušnu kuću u brdima Okruga Ličfild. A pošto je dvorište bilo prostrano, kupila sam dve pudle, Pepper i Pransera, i posvetila se onome što sam želela da radim otkako sam bila dete: pisala sam kad mi se prohte i bavila se dresurnim jahanjem.

Pošto sam bila, kako bi to moj otac rekao, arogantni kučkin sin, konj me je gotovo odmah zbacio i slomila sam kost – nakon čega sam hramala naokolo sa hodalicom i osećala se kao starica. Nisam bila stopostotno sigurna da bi trebalo ponovo

da jašem, ali me je otac ohrabrio. Podsetio me je kako sam se kao dete „uvek vraćala u sedlo“. Tri meseca kasnije prijavila sam se na takmičenje i osvojila nekoliko vrpca.

Probudila sam se ujutro i udahnula zvuk tišine.

Bila sam srećna.

Nisam razmišljala o svom starom životu. Nisam razmišljala o Njujorku. A, što je najvažnije, nisam razmišljala o muškarcima.

Ali šest meseci nakon povlačenja, pozvala me je Tina Braun. Imala je ideju za priču za mene. Budući da je prošlo dovoljno vremena od razvoda, predložila je da se ponovo vratim izlascima sa muškarcima i pišem o tome kako je izlaziti sa muškarcima posle pedesete. Mogla bih da pokušam sa upoznavanjem preko interneta. Mogla bih da se obratim posredniku za upoznavanje.

Presekla sam je.

Neće moći.

Nisam bila spremna da izlazim. Ali na prvom mestu – nisam to ni želela. Bila sam u vezama gotovo trideset pet godina. Čak sam prošla i pun krug jedne veze – zaljubila se, udala se i razvela.

A sada bi trebalo da krenem iznova? Zar je upuštanje u veze jedino što umem da radim u životu? Pomislila sam na onu dobru staru definiciju ludila: ponavljanje već viđenog i očekivanje drugačijeg ishoda.

Došlo je vreme da se taj ciklus okonča. Pa sam prvi put u trideset i nešto godina rešila da budem bez muškarca.

To je značilo i bez seksa. U ovom životnom trenutku nisam osoba za neobavezan seks.

Nisam o tome pričala, naravno. Razgovor o seksu – nekada izvor silne zabave, stida, straha i užitka – retko se započinjao. Moje neudate drugarice oduvek su bile same i nisu izlazile, pa samim tim nisu mastile brke, a moje udate drugarice baktale su se oko dece i – verovala sam – isto nisu mastile brke. Ali s vremena na vreme, kada bih objasnila nekom muškarcu da nisam zainteresovana za izlazak i da, iskrena da budem, možda nikada više neću biti zainteresovana za izlaske, on bi zapanjeno udahnuo: „Ali šta je sa seksom?“, kao da sam upravo ubila mače.

„Šta s njim?“

„Šta radiš?“

„Ne *radim* ništa.“

„Ali zar ti nije *potreban* seks?“

„Zar tebi jeste? Otkrila sam da ljudi kojima je seks potreban donose loše odluke da bi do njega došli. Videla sam kako ljudi upropašćavaju vrhunsku karijeru samo zato što im je bilo potrebno da dobiju malo.“

A i bilo je toliko toga drugog što mi se činilo mnogo zanimljivijim. Kao što je kuvanje komplikovanih obroka. Upoznavanje sa *Instagramom*. Pravljenje pop pesme na aplikaciji

Garaž bend. Moja najbolja drugarica bila je devojka po imenu Endži. Živela je malo dalje od mene, upravo je preživela borbu sa rakom i radila je u psihijatrijskoj ustanovi, gde je predavala Šekspira tinejdžerima. Gazile smo seoskim putevima, prolazile pored Kolderovih skulptura i kuće Frenka Makorta. Ovde nije bilo mreže, pa smo razgovarale. O feminizmu, smislu života i grozničavim košmarnim romanima koje sam pisala. Često smo svraćale do studija Artura Milera, koji je sagradio sopstvenim rukama, i gde je kasnije napisao *Veštice iz Salema*. Bio je to mali prostor, možda osam sa deset metara, sa glatkim komadom dugačkog drveta pričvršćenim za zid umesto stola. Ja sam prilazila prozoru i zurila u šumu i makadam i mislila: Mora da je ovo prizor koji je Artur Miler posmatrao milion puta. I kako se osećao? Da li je i on očajavao kako nikada neće savladati veštinu pisanja? A onda bih se molila: Molim te, molim te, neka nešto od genijalnosti Artura Milera pređe na mene.

Moooooiiiiim teeeee.

Pa, nije.

U Konektikatu sam napisala tri knjige – i nijedna se nije dopala mojim izdavačima, i to do te mere da su odbili da ih objave. Kada sam najzad uspela da završim rukopis za koji sam mislila da će im se dopasti, vratili su mi ga sa crnom linijom preko svake stranice.

Dobro došli u sredovečno ludilo u kom je vrlo moguće da je sa vašom karijerom gotovo.

Pozvala sam Merilin. Upomoć.

„Mila“, rekla je. „Mislim da ludiš gore sasvim sama. Zato je i ono što pišeš pomerenno.“

A tada me je pozvao i moj računovođa.

Barem je on imao dobre vesti. Ako prodam stan, mogla bih da iskoristim izuzeće od plaćanja poreza. Otplata hipoteke tri godine pre vremena bio je mudar potez – cene su skočile, a sa ovim jednim izuzećem od poreza mogla sam da profitiram.

I to dovoljno, shvatila sam, da bih mogla, ako budem mudra i kupim najjeftiniju nekretninu koju pronađem, kupiti i mali jednosobni stan u gradu i malu trošnu kuću na obodu nekadašnjeg ribarskog sela u Hemptonsu. A kuću u tom mestu želim da imam otkako se Merilin preselila tamo pre dve godine.

Kao i ja, i ona je postala ogorčena na grad.

Zapravo, to nije istina. Kao i ja, i ona je doživela niz neprijatnosti zbog kojih je imala osećaj da grad pokušava i nje da se otarasi.

Bukvalno. Mala zgrada u porodičnom vlasništvu blizu parka Haj lajn, u kojoj je Merilin iznajmljivala stan dvanaest godina, trebalo je da bude srušena da bi se sagradila stambena kula.

Merilin nije imala predstavu šta da radi. Onda je izgubila klijenta, koji se vratio u Los Anđeles. A njenom psu je bila potrebna operacija od tri hiljade dolara.

Bila je sredina zime i Merilin nije mogla da prestane da priča o tome kako je toliko hladno da biste mogli, kada biste otišli do kraja пристаништа i skinuli se, da se smrznete za dva-deset minuta. Rekla je da je to pročitala na internetu.

To je bilo zabrinjavajuće. Merilin, koja je petnaest godina uzimala prozak, bila je najsrećnija osoba koju sam poznavala. Razgovarala je sa svima i bila jedna od onih retkih duša kojima ste bezbedno mogli da priznate najveće strahove bez bojazni da će vas osuđivati. I tako je, u 8.00 jednog hladnog aprilskog jutra, Merilin otišla psihijatru.

Psihijatar ju je poslao kući sa receptom sa kojim je u apoteci preuzela lekove. A zatim je otišla u svoj stan i žurno popila čitavu bočicu pilula za spavanje. Znam to jer sam je zvala u 9.15, nekoliko sekundi nakon što je popila poslednju pilulu, da vidim kako je prošao razgovor sa psihijatrom. Jedva da je bila budna, ali je uspela da se javi na telefon.

Pozvala sam hitnu pomoć.

Na sreću, oporavila se, i činilo se da je pravi trenutak da Merilin ode nakratko iz grada i malo se trgne.

I tako je Merilin krenula na istok i smestila se u kolibi jedne prijateljice sa pogledom na zaliv u selu. Najpre je mislila da će ostati samo nedelju ili dve. To se pretvorilo u mesec dana. A zatim u dva. Nije prošlo mnogo, a ona se sprijateljila sa